

ელექტროენერგიის ბაზრის მიმოხილვა

ენერგეტიკა
ყოველთვიური მიმოხილვა
28 ივნისი, 2016

ბიჯეო ჯგუფის შეიღობილმა, BGEO Investments, ხელი მოაწერა შეთანხმებას GWP-ს დედა კომპანიის, Georgian Global Utilities Limited (GGU)-ს, 75%-იანი წილის შესყიდვაზე. ბიჯეო ჯგუფი, ამ გარიგების შედეგად, GGU-ს 100%-იანი წილის მფლობელი გახდება. გარიგება 287 მლნ ლარად არის შეფასებული. BGEO Investments კომპანიის 75%-იან წილში 70 მლნ. აშშ დოლარს (დაახლოებით 152.6 მლნ. ლარი) გადაიხდის. GGU საქართველოს მასშტაბით თბილისში, მცხეთასა და რუსთავეში 1.4 მლნ. მომხმარებელს ემსახურება და სასმელი წყლის და წყალარინების მომსახურების მიწოდებას უზრუნველყოფს. ამასთანავე, GGU-ს მფლობელობაშია სამი ჰესი, 143 მეგატ ჯამური დადგმული სიმძლავრით.

მოლაპარაკებები საქართველოს ენერგეტიკულ გაერთიანებაში გაწევრიანებაზე დასრულებულია. ენერგეტიკის მინისტრის მოადგილის, მარიამ ვალიშვილის, თქმით, შემდეგი ნაბიჯი საქართველოს წევრობის საკითხის 2016 წლის შემოდგომაზე დაგეგმილ მინისტერიალზე განხილვაა. იმ შემთხვევაში, თუ საქართველო გაერთიანების წევრ ქვეყნად იქნება მიღებული, აქტიურად დაიწყება ქვეყნის ენერგობაზრის რეფორმირება ევროკავშირის სტანდარტების მიხედვით. ენერგობაზრის ევროკავშირის სტანდარტებთან დაახლოება მოიცავს რიგ ცვლილებებს, მათ შორის ელექტროენერგიის, წყლისა და წყალარინების და ბუნებრივი გაზის სექტორებში ტარიფის გაანგარიშების მეთოდოლოგიის დახვეწას, გენერაციისა და განაწილების გამიჯვნას და ბუნებრივი გაზისა და ელექტროენერგიის მიწოდებისათვის კონკურენტული ბაზრის შექმნას.

სახელმწიფოს მხრიდან ხუდონჰეს-ის პროექტზე მუშაობა დროებით შეჩერებულია, მას შემდეგ რაც დაიწყო გენერაციის სექტორში ახალი სატარიფო პოლიტიკის შემუშავება. ხუდონის პროექტის მფლობელი ინდური კომპანია, ტრანსელექტიკა, უკვე წააწყდა გარკვეულ სირთულეებს მშენებლობის პროცესში და ჯერაც არ აქვს აღებული მშენებლობის ნებართვა. სამინისტრომ მათში განაცხადა რომ მზად არის გადახედოს არსებულ სატარიფო პოლიტიკას ელექტროენერგიის გენერაციის სექტორში და ამას საერთაშორისო სავალუტო ფონდთან კონსულტაციებზე დაყრდნობით გააკეთებს.

მცირე ზომის ბუნებრივი გაზის გამანაწილებელმა კომპანიამ, გასკო+, რუსულ გაზპრომთან 100 მლნ. კუბური მეტრი გაზის შესყიდვაზე ხელშეკრულება გააფორმა. ხელშეკრულებას 16 ივნისს, სანქტ-პეტერბურგის საერთაშორისო ეკონომიკური ფორუმის ფარგლებში, მოეწერა ხელი. ხელშეკრულების თანახმად, გაზპრომი გასკო+-ს 2016 წლის ივლისიდან დეკემბრის ჩათვლით 100 მლნ. კუბურ მეტრ ბუნებრივ აირს მიაწვდის. გასკო+ ბუნებრივი გაზის გამანაწილებელი კომპანიაა, რომელიც დასავლეთ საქართველოში ოპერირებს. ცნობისათვის, საქართველოში საყოფაცხოვრებო სექტორის მიერ მოხმარებული გაზის რაოდენობამ 2015 წელს 694 მლნ. კუბური მეტრი შეადგინა.

საპარტნიორო ფონდი ენერგეტიკულ ფონდში, Caucasus Clean Energy Fund (CCEF), 5 მლნ. აშშ დოლარის ინვესტირებას გეგმავს. CCEF 2015 წლის ივნისში ამერიკული კომპანიის, შულცე გლობალ ინვესტმენტსის, მიერ დაფუძნდა. შულცე გლობალის თანახმად, ფონდის ინვესტირებას შორის არიან EIB, GEEREF და ავსტრიის განვითარების ბანკი. ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმს შულცე გლობალ ინვესტმენტსმა და საპარტნიორო ფონდმა 2016 წლის 17 ივნისს მოაწერეს ხელი. CCEF-ის საინვესტიციო მიმართულება საქართველოს ტერიტორიაზე მცირე და საშუალო ჰესების დაფინანსებაა. ფონდი მიზნად 100 მლნ. აშშ დოლარის მოზიდვას ისახავს.

ელექტროენერგიის ბაზრის მონაცემები

მაისში საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი საქართველოში*	4.7 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
მაისში ელექტროენერგიის საბაზრო ფასი თურქეთში*	4.2 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
მაისში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასი*	3.3 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
მაისში იმპორტირებული** ელექტროენერგიის საშუალო ფასი*	1.1 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე
შიდა მოხმარების ზრდა 5თ16, კვტ/სთ	1.7 %
ელექტროენერგიის ექსპორტის ზრდა 5თ16, კვტ/სთ	- 11.8 %
თურქეთში ექსპორტირებული ელექტროენერგიის ზრდა 5თ16, კვტ/სთ	- 15.6 %

*საშუალო გავლენითი კურსი მაისში GEL/US\$ = 2.1860; TRY/US\$ = 2.9266

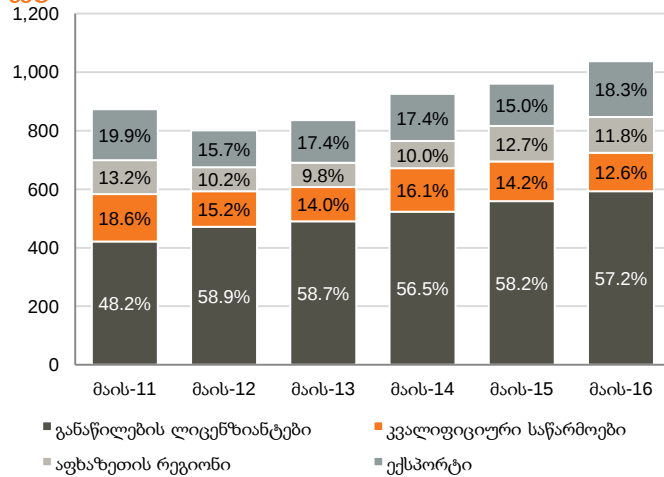
**იმპორტირებული ელექტროენერგიის რაოდენობა უმნიშვნელო (2.7 გვტ/სთ) იყო

ელექტროენერგიის გამომუშავება, მოხმარება და ექსპორტი

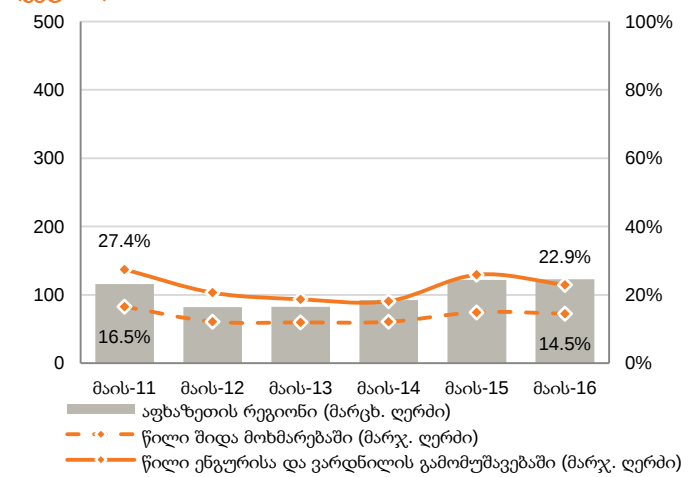
ელექტროენერგიის მოხმარება 2016 წლის მაისში წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით 3.8%-ით გაიზარდა. აფხაზეთის რეგიონის მხრიდან შენარჩუნებულია ზრდის დაბალი ტემპი - 2016 წლის მაისში მოხმარება გაიზარდა მხოლოდ 1.0%-ით წ/წ, თუმცა აღსანიშნავია 2015 წლის მაისის მაღალი ბაზა (+31.5% წ/წ). აფხაზეთის რეგიონის მოხმარებას თუ გამოვრიცხავთ, 2016 წლის მაისში ელექტროენერგიის მოხმარება საქართველოში წლიური 6.2%-ით არის გაზრდილი. მოხმარების ზრდა კონცენტრირებულია თბილისსა და მის შემოგარენზე (+11.6% წ/წ). ენერგო-პრო ჯორჯიას აბონენტების მოხმარება წლიური 3.6%-ით, ხოლო კახეთის ენერგოდისტრიბუციის აბონენტთა მოხმარება წლიური 1.4%-ით არის გაზრდილი. ჯორჯიან მანგანეზის, ყველაზე მსხვილი პირდაპირი მომხმარებლის, მოხმარება წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით უცვლელი დარჩა და ქვეყნის მოხმარების 12.5% შეადგინა. 2016 წლის მაისში გაიზარდა ელექტროენერგიის ექსპორტიც (+32.0% წ/წ). ექსპორტირებული 189.9 გვტ/სთ-დან 81.7 გვტ/სთ (43.0%) რუსეთისკენ იყო მიმართული, 61.0 გვტ/სთ (32.1%) თურქეთისკენ, 45.2 გვტ/სთ (23.8%) კი სომხეთისკენ. საქართველოდან ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო საექსპორტო ფასი 3.3 აშშ ცენტი იყო კვტ/სთ-ზე, რაც თურქეთის საბაზრო ფასზე (4.2 აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე) ბევრად დაბალია და კონკურენტუნარიანობას ინარჩუნებს.

გრაფიკი 1: ელექტროენერგიის მოხმარება და ექსპორტი, გვტ/სთ

წყარო: ესკო

გრაფიკი 2: ელექტროენერგიის მოხმარება, აფხაზეთის რეგიონი (გვტ/სთ)

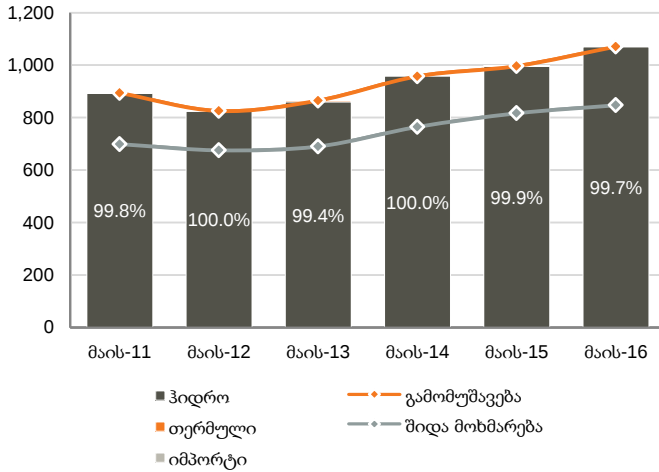
წყარო: ესკო

შიდა მოთხოვნის დაკმაყოფილება 2016 წლის მაისში მთლიანად ჰეს-ების მიერ წარმოებული ელექტროენერგიით მოხდა.

ენგურისა და ვარდნილის მიერ წარმოებულმა ელექტროენერგიამ ჯამური მოთხოვნის 50% დააკმაყოფილა. იმპორტირებული ელექტროენერგიის რაოდენობა უმნიშვნელო იყო. დერეგულირებული ჰეს-ების მიერ წარმოებული ელექტროენერგიის რაოდენობა 4.9%-ით გაიზარდა წ/წ, სეზონური (რეგულირებული) ჰეს-ების წარმოება კი 7.9%-ით. მაისში თბოსადგურების ჩართვა ელექტროენერგიის გამომუშავების მიზნით საჭირო არ გახდა, თუმცა თბოსადგურების უმეტესობა, გარდაბნის (20/31 დღე) და თბილისის მესამე ბლოკის (0/31 დღე) გარდა, მთელი თვის განმავლობაში სარეზერვო რეჟიმში იდგა. იქიდან გამომდინარე რომ გარდაბნის თბოსადგური მხოლოდ 20 დღე იყო ჩართული, შემცირდა გარანტირებული სიმძლავრის საფასურიც და მაისში 0.012 ლარი შეადგინა კვტ/სთ-ზე (წინა თვეებში კვტ/სთ-ზე 0.02 ლარი ან მეტი).

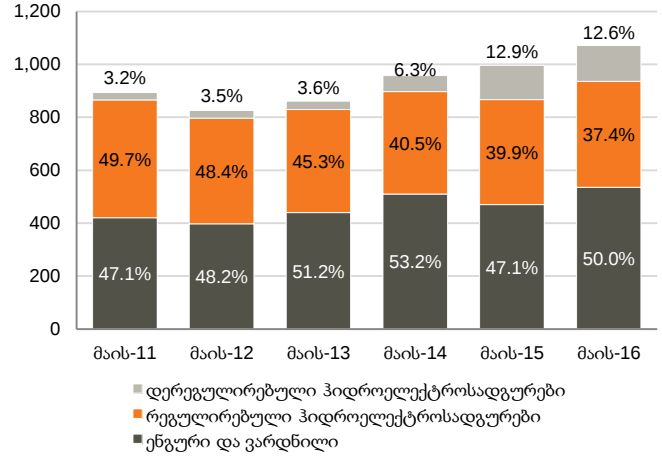

გრაფიკი 3: ელექტროენერგიის გამომუშავება, იმპორტი და მოხმარება, გვტ/სთ

წყარო: ესკო

გრაფიკი 4: ჰეს-ების გამომუშავება, გვტ/სთ

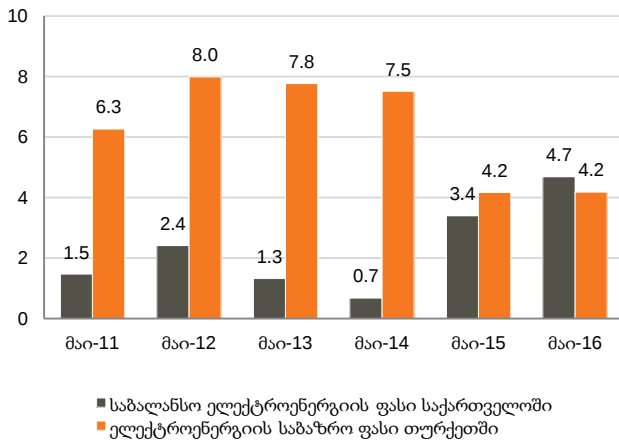

წყარო: ესკო

ელექტროენერგიის ფასები საქართველოსა და თურქეთში

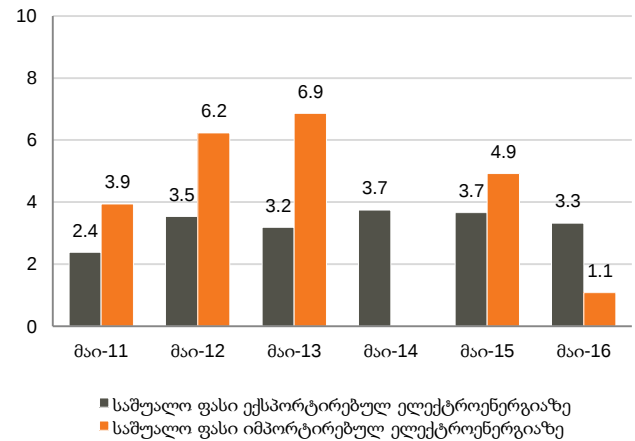
თურქეთში ელექტროენერგიის საშუალო შეწონილი საბაზრო ფასი, აშშ დოლარში გამოსახული, წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით უცვლელი დარჩა, ლირაში კი ფასი 10.5%-ით გაიზარდა. საქართველოში საბალანსო ელექტროენერგიის ფასი წ/წ 37.9%-ით გაიზარდა და კვტ/სთ-ზე 4.7 აშშ ცენტი შეადგინა. აღსანიშნავია, რომ საბალანსო ელექტროენერგიის ეს ფასი რეალობას კარგად არ ასახავს, რადგან 2016 წლის მაისში საბალანსო ბაზარზე მთლიანი ელექტროენერგიის მხოლოდ 1.7% ივაჭრებოდა, დანარჩენი ვაჭრობა კი ორმხრივი კონტრაქტების საფუძველზე მოხდა.

გრაფიკი 5: ელექტროენერგიის ფასები საქართველოსა და თურქეთში, აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე

წყარო: ესკო, EPIAS

გრაფიკი 6: იმპორტირებული და ექსპორტირებული ელექტროენერგიის საშუალო ფასები, აშშ ცენტი კვტ/სთ-ზე

წყარო: ესკო, საქსტატი

მნიშვნელოვანი შეტყობინება

ეს დოკუმენტი მკაცრად კონფიდენციალურია და მომზადებულია სს "გალტ ენდ თაგარტი" ("Galt & Taggart") მიერ, რომელიც არის სს საქართველოს ბანკის ჯგუფის ("ჯგუფი") წევრი, მხოლოდ საინფორმაციო მიზნებისთვის და მასში ნახსენები კომპანიებისგან დამოუკიდებლად. ეს დოკუმენტი არ წარმოადგენს რაიმეს ნაწილს და არ უნდა იქნას განხილული, როგორც შეთავაზება ან კლიენტების მოზიდვა ან მოწვევა რაიმე აქტივების ყიდვისთვის ან გაყიდვისთვის, ან გამოწერისთვის და ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ ქმნის საფუძველს კონტრაქტისთვის ან ვალდებულებისთვის და არ შეიძლება განხილული იყოს, როგორც რეკომენდაცია რაიმე მსგავსი ქმედებისთვის.

გალტ ენდ თაგარტი უფლებამოსილია აწარმოოს პროფესიონალური აქტივობა საქართველოს ბაზარზე. ამ დოკუმენტის ცირკულირება გარკვეული იურისდიქციების ფარგლებში შეიძლება აკრძალული იყოს კანონით. პირებს, რომელთა მფლობელობაშიც ეს დოკუმენტი აღმოჩნდება, გალტ ენდ თაგარტისგან მოეთხოვებათ დაიცვან ყველა ის შეზღუდვა, რომელიც მოქმედებს მათ მიმართ. ეს დოკუმენტი არ არის განზრახული გავრცელებისთვის, პირდაპირ ან ირიბად, ან გამოყენებისთვის ნებისმიერი პირის ან ორგანიზაციის მიერ, რომელიც არის რაიმე ადგილის, სახელმწიფოს ან სხვა რაიმე იურისდიქციის მკვიდრი ან მოქალაქე, სადაც ამგვარი გავრცელება, პუბლიკაცია, ხელმისაწვდომობა ან გამოყენება კანონის ან რეგულაციის საწინააღმდეგო იქნებოდა ან რომელიც მოითხოვდა რეგისტრაციას ან ლიცენზირებას ამგვარი იურისდიქციის ფარგლებში.

ინვესტიციები (ან მოკლევადიანი გარიგებები) განვითარებად ბაზარებზე დაკავშირებულია მნიშვნელოვან რისკთან და მერყეობასთან და შეიძლება არ იყოს ყველასთვის შესაფერისი. ამ დოკუმენტის მიმღებმა პირებმა უნდა მიიღონ საკუთარი საინვესტიციო გადაწყვეტილებები, რომლებიც მათ მიანაა თ სწორად, მათ საკუთარ ამოცანებსა და ფინანსურ მდგომარეობაზე დაყრდნობით. ამ პროცესში ამგვარი მიმღები პირები დარწმუნებული უნდა იყვნენ თავიანთი ქმედებებში, როცა ახორციელებენ რისკების შეფასებას, რომლებიც დამახასიათებელია განვითარებად ბაზარებზე ინვესტირებისთვის, მათ შორის პოტენციური პოლიტიკური და ეკონომიკური არასტაბილურობა, სხვა პოლიტიკური რისკები, კერძოდ, ცვლილებები კანონებში და ტარფებში, აქტივების ნაციონალიზაცია და ვალუტის გაცვლითი კურსის რისკი.

გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების, ან რომელიმე სხვა პირის მიერ არ მომხდარა რაიმე რწმუნების, გარანტიის ან ვალდებულების წარდგენა ან აღება, აშკარად გამოხატულის ან ნაგულისხმევს, და ამ დოკუმენტს არ აქვს პრეტენზია მასში არსებული ინფორმაციის უტყუარობაზე, სისწორეზე და ამომწურავობაზე (და იმაზე, რომ რაიმე ინფორმაცია არ არის გამოტოვებული ამ დოკუმენტიდან) და არ შეიძლება მასზე დაყრდნობა. ეს დოკუმენტი არ უნდა განიხილებოდეს, როგორც ბაზრების, ინდუსტრიების და/ან კომპანიების სრული აღწერა, რომლებიც მასში არის ნახსენები. ამ დოკუმენტის არცერთი ნაწილი არ წარმოადგენს სამართლებრივ, საინვესტიციო, ბიზნეს ან საგადასახადო რჩევას, წარსულის ან მომავლის მიმართ, გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების მხრიდან. დოკუმენტის მიმღებებს მოეთხოვებათ ჩაატარონ მათი საკუთარი დამოუკიდებელი კვლევა და შეფასება ამ დოკუმენტში განხილულ საკითხებთან დაკავშირებით. ნებისმიერი საინვესტიციო გადაწყვეტილება მიღებული უნდა იქნას მხოლოდ ინვესტორის პირადი შეხედულებით. კანონის თანახმად, გალტ ენდ თაგარტი ან ჯგუფის რომელიმე წევრი ან მათი დირექტორები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩეველები ან აგენტები პასუხისმგებლობას არ იღებენ ნებისმიერ ვალდებულებაზე რაიმე ზიანის ან ზარალის მიმართ, რომელიც შეიძლება წარმოიქმნას, პირდაპირ ან ირიბად, ამ დოკუმენტის ან მისი შინაარსის რაიმე გამოყენების შედეგად, ან რაიმენაირად უკავშირდებოდეს ამ დოკუმენტს, ან რაიმე ქმედების, ან უმოქმედობის შედეგად რომელიმე მხარის მიერ, ამ დოკუმენტის საფუძველზე.

ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაცია ექვემდებარება შემოწმებას, სრულყოფას და ცვლილებას შეტყობინების გარეშე და გალტ ენდ თაგარტს არ აქვს რაიმე ვალდებულება ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის განახლების ან აქტუალურობის შენარჩუნების მიმართ. ამ დოკუმენტის მიწოდება არც ერთ შემთხვევაში არ ნიშნავს იმას, რომ არ მომხდარა ინფორმაციის ცვლილება ამ დოკუმენტის თარიღის შემდგომ ან იმ თარიღის შემდგომ, როდესაც ეს დოკუმენტი უკანასკნელად განახლდა, ან რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია უტყუარია რაიმე პერიოდისთვის იმ თარიღის შემდეგ, როდესაც მისი მიწოდება მოხდა, ან, თუ განსხვავებულია, ამ დოკუმენტში მითითებული თარიღის შემდეგ. გალტ ენდ თაგარტის ან ჯგუფის რომელიმე წევრის ან მათი დირექტორების, თანამშრომლების, ფილიალების, მრჩეველების ან აგენტების მიერ არ გაცემულა რაიმე რწმუნება ან გარანტია, აშკარად გამოხატული ან ნაგულისხმევი ამ ინფორმაციის სისწორესთან და ამომწურავობასთან დაკავშირებით.

ამ დოკუმენტში მოწოდებული ინფორმაცია და გამოთქმული მოსაზრებები ემყარება ინფორმაციას, რომელიც ხელმისაწვდომი იყო გამოცემის თარიღისთვის და წარმოადგენს მხოლოდ გალტ ენდ თაგარტის შიდა კვლევის ნაწილს. მოსაზრებები, პროგნოზები და შეფასებები, რომლებიც მოცემულია მასში, მიღებულია მესამე მხარის წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ და კუთილისინდისიერად, და შეიძლება შეიცვალოს შეტყობინების გარეშე. მესამე მხარის პუბლიკაციები, კვლევები და გამოკითხვები ზოგადად აჩვენებს, რომ ამ დოკუმენტში მოცემული ინფორმაცია მიღებულია წყაროებიდან, რომლებიც მიჩნეულია სანდოდ. მაგრამ არ არსებობს ამ მონაცემების სისწორის და ამომწურავობის გარანტია. შესაბამისად, არ შეიძლება დაყრდნობა ნებისმიერ იმ მონაცემზე, რომელიც მოცემულია ამ დოკუმენტში. არც გალტ ენდ თაგარტი, არც ჯგუფის რომელიმე წევრი, ან მათი დირექტორები, თანამშრომლები, ფილიალები, მრჩეველები ან აგენტები არ გასცემენ რაიმე რწმუნებას ან გარანტიას, აშკარად გამოხატულს ან ნაგულისხმევს, ამ დოკუმენტის სარგებლიანობაზე მომავალი საქმიანობის პროგნოზირების საკითხში, ან რომელიმე ფასიანი ქაღალდის ან აქტივის მიმდინარე ან მომავალი ღირებულების შეფასებაში.

გალტ ენდ თაგარტს და ჯგუფს ნებისმიერ წევრს შეიძლება ჰქონდეს ბიზნესი ან ცდილობდეს ბიზნესი-ურთიერთობის დამყარებას კომპანიებთან, რომლებიც მოცულნი არიან ან კვლევით. შედეგად, ინვესტირებმა უნდა იცოდნენ ინტერესთა პოტენციური კონფლიქტის შესახებ, რომელსაც შეუძლია გავლენა მოახდინოს ამ დოკუმენტში არსებული ინფორმაციის მიხედვითობაზე.

ეს დოკუმენტი კონფიდენციალურია გალტ ენდ თაგარტის კლიენტებისთვის და კვლევითი მასალების გამოწერებისთვის. ამ დოკუმენტის ან მისი ნებისმიერი ნაწილის უნებართვო კოპირება, გავრცელება, პუბლიკაცია ან განმეორებითი გადაცემა რაიმე მედიით ან რაიმე ფორმით ნებისმიერი მიზნისთვის მკაცრად აკრძალულია.

ამ დოკუმენტის მიმღები პირები პასუხისმგებელი არიან ვირუსების და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან დაცვაზე. ელექტრონული გადაცემის მიღება ხდება მიმღები პირის საკუთარი რისკის ხარჯზე და წარმოადგენს მის პასუხისმგებლობას, მიიღოს ზომები, რომ ვირუსებისგან და სხვა დესტრუქციული მოვლენებისგან უზრუნველყოს დაცვა.

საინვესტიციო კვლევების დეპარტამენტის ხელმძღვანელი

ნინო პაპავა | n.papava@gt.ge

ეკონომისტი

ევა ბოჭორიშვილი | evabochoishvili@gt.ge

ეკონომისტი

ალიმ ჰასანოვი | ahasanov@gt.ge

უფროსი ასოცირებული ანალიტიკოსი

გიორგი ირემაშვილი | giremashvili@gt.ge

უფროსი ანალიტიკოსი

დავით ნინიკელაშვილი | dninikelashvili@gt.ge

ანალიტიკოსი

დავით ქუტიძე | dkutidze@gt.ge

ანალიტიკოსი

თამარ ქურდაძე | tamarkurdadze@gt.ge

გალტ ენდ თაგარტი

მისამართი: აღმაშენებლის გამზირი 79, თბილისი, 0102, საქართველო

ტელ: + (995) 32 2401 111

ელ. ფოსტა: research@gt.ge